

Cilvēktiesības- tēmas apguve 9.klases sociālo zinību kursā

Cilvēktiesības piemīt ikvienam cilvēkam kopš dzimšanas brīža. Tomēr tās nav absolūtas – valsts var ierobežot kāda cilvēktiesības, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības. Tēmu apgūst visos pamatskolas posmos. 9.klasē uzdevums ir iemācīt skolēniem prasmi izvērtēt šīs tiesības.

1.stunda

Ievadot šīs tēmas apguvi, izspēlēju diskriminācijas spēli:

Piemēram: sākot stundu, paziņoju, ka visi tie, kam ir formas, drīkst apsēsties, pārējiem visu stundu būs jāstāv kājās. Īsi jāpārrunā, kā jūtas tie, kas ir privilģēti un tie, kas ir diskriminēti. Caur šo izspēli nonākam līdz jēdzienam “vienlīdzība” un “cilvēktiesības”.

Lai mācītu cilvēktiesības, skolēnus ir jāiepazīstina ar galvenajiem dokumentiem, kuros ir likumiski fiksētas cilvēktiesības.

1.uzdevums: Iepazīsties ar likumiem un salīdzini to saturu. (Skolēniem jāsameklē līdzības šajos likumos) Izdales materiālam jāsgatavo 3 dokumenti:

- 1948.g. ANO pieņemtā Cilvēktiesību deklarācija
- 1989.g. ANO pieņemtā Konvencija par bērna tiesībām
- 1998.g. Latvijas Republikas Satversmei pievienotā 8.nodaļa “Cilvēktiesības”

Cilvēktiesības ir pašsaprotams, bet ne vienmēr īsti saprotamas un, galvenais, tās parasti netiek saistītas ar pienākumiem

2.uzdevums: Izvēlēties 10 cilvēktiesības, ko Tu uzskati par vissvarīgākajām! **Aizpildi tabulu!** (1.attēls)

1.att. Darba lapa Tiesības = pienākumi

Nosauc vissvarīgākās cilvēktiesības	Raksturo, kādu pienākumu uzliek šīs tiesības
1.-10.	

Sākot šo darbu, parasti ar skolēniem ir jāpārrunā, ka katras cilvēktiesības cilvēkam uzliek pienākumu tās ievērot, piemēram, tiesības uz izglītību nozīmē, ka katram cilvēkam ir tiesības mācīties, neatkarīgi no vecuma, ticības, pārliecības, ādas krāsas. Bet LR Satversmes 112.pantā ir rakstīts: “Ikvienam ir tiesības uz izglītību. Valsts nodrošina iespēju bez maksas iegūt pamatzglītību un vidējo izglītību. Pamatzglītība ir obligāta”. Tātad valsts maksā par izglītību. Līdz ar to tas uzliek pienākumu mācīties katra spēju robežās.

3.uzdevums (mājas darbs): Argumentācijas veidošana par cilvēktiesību ievērošanu Latvijā.

vijā.

1.stundas noslēgumā skolēni ir jāsadala pāros un jāizlozē tēmas debatēm. Skolēniem jāpaskaidro, ka cilvēktiesības ir ļoti svarīgas, bet tās nav iespējams absolūti ievērot un īstenot. Tāpēc viņu uzdevums ir atrast 3 konkrētus pierādījumus cilvēktiesību ievērošanai vai to pārkāpšanai. Skolēni izlozē arī apstiprinošo vai noliedzošo pusi un atbilstoši tam gatavo argumentus.

2. stunda

4. uzdevums: Debates

Skolēni, atbilstoši sadalītajām tēmām debatē par cilvēktiesību ievērošanu. Lai visi sekotu debatēm līdzī, arī tiešajās debatēs neiesaistītie, var uzdot jautājumus. Viņiem ir jāaizpilda arī darba lapa (2.attēls), kurā skolēni ieraksta, pēc viņu domām, visspēcīgāko argumentu un katra pāra debašu beigās ieliek vērtējumu par uzvaru debatēs.

2.att. Darba lapa Vai Latvijā ievēro cilvēktiesības?

Ievēro	Tiesības	Neievēro
	T. uz	

Stundas un tēmas noslēgumā katram skolēnam ir jānoformulē (rakstiski vai mutiski) savi uzskati par stundas pamatēmu: Vai Latvijā mūsdienās ievēro cilvēktiesības?

**Madonas Valsts ģimnāzijas
sociālo zinību skolotāja
Emerita Beļāuniece**

Radoši meklējumi literatūras ieskaīšu vērtēšanā

Skolas mainīgā vide, informāciju tehnoloģiju izmantošana, jauniešu interese par to objektīvi liek mainīt arī zināšanu pārbaudes formas, kas vienlaikus būtu gan interesantas, gan ļautu objektīvi novērtēt skolēna ieguldīto darbu, kā arī sniegtu ieskatu reālās zināšanās.

Mani meklējumi šoreiz attiecas uz dzejas uztveres interpretāciju. Šo pārbaudes variantu izmantoju to dzejnieku daiļrades izvērtējumam, kur jāveido tikai ieskats, jāatrod skolēnam tuvais, saprotamais atsevišķos dzejoļos. Piemēram, 12.klasē - M. Zālītes, O. Vācieša, Andreja Eglīša darbu analīzei.

Skolēna konkrētais uzdevums.

1. Vizualizēt dzejoļa tekstu, tas ir, atrast internetā attēlus, kuri viņa uztverē visprecīzāk atspoguļo un raksturo autora pausto noskaņu, emocijas, redzējumu. Nozīme ir gan krāsām, gan līnijām, gan attēlā redzamajam. Lai to varētu novērtēt punktu izteiksmē, dzejolīm jābūt vismaz 16 - 20 rindu garam, līdz ar to jābūt vismaz 10 - 20 attēliem, ko kopīgi redzam PowerPoint formā. Šo uzdevuma daļu vērtēju 10 punktu amplitūdā.
2. Skolēns zina no galvas šo dzejoļa tekstu, kā arī atbilstīgi attēlam to skaļi deklamē, par šo uzdevumu saņem maksimāli 5 punktus. Teksts tiek iesniegts arī papīra formātā, lai varētu pārbaudīt zināšanu precizitāti.
3. Vēl pieci punkti (maksimāli) tiek saņemti par izpildītā izteiksmību, pārliedību, attieksmi. To noteikti ietek-

mē dzejoļa teksta zināšanas, arī balss skaļums, izpildītā saprotamība un sadzirdamība.

4. Papildu uzdevums būtu sameklēt atbilstīgu muzikālu pavadījumu, kas paspilgtina noskaņu, akcentē skolēna subjektīvo uztveri. Šo papildinājumu izveidot vienojamos ar klasi, jo ne visiem iespējams to veikt savu datorprasmju dēļ.
5. Uzdevums, kas veicams tikai mutiski, ir izvēlēta dzejoļa, tā vizualizācijas skaidrojums un pamatojums. Veidojas savdabīga teksta analīze, kur atbilstīgi skolotāja dotajiem aspektiem jāatklāj lirikas darba tematika, emocionālā noskaņa, jārunā par māksliniecisko izteiksmi. Šis uzdevums iepriekš jā sagatavo, jāpārdomā, lai arī klausītājiem tas būtu saistoši. Ievērojot visus vērtēšanas kritērijus, skolēns var saņemt maksimāli 10 punktus.

Šo vērtēšanas procesu var vēl dažādot, ja tajā iesaista skolēnus. Varianti ir dažādi, piemēram, skolēni izlozē klasesbiedru, kuru vērtēs, un šis vērtējums var būt paralēls un līdzvērtīgs skolotāja vērtējumam.

Ieguvums noteikti ir lirikas uztveres subjektivitāte un uzskatāmība. Skolēni noteikti spilgtāk uztvers ne tikai pašu veidoto prezentāciju - analīzi, bet atcerēsies arī citu darbus.

**Madonas Valsts ģimnāzijas
latviešu valodas un literatūras skolotāja
Valda Čakule**

Domraksts ar izlaisto līniju 7.-9.klasē

Lai rosinātu interesi par domrakstu rakstīšanu 7.-9.klasē, var izmantot šādu metodi: visi skolēni raksta domrakstu (vislabāk par brīvo tematu), izlaižot 1 līniju.

Kad domraksts tādā veidā uzrakstīts, katrs skolēns izvēlas sev no klasesbiedriem vienu, viņaprāt, ziņošu skolēnu gramatikā un aicina to būt par sava darba korektoru. Skolēni samainās burtnīcām. Korektors lasa klasesbiedra darbu un ar košu krāsu labo, viņaprāt, esošās kļūdas, atzīmējot tās burtnīcās malā kā skolotājs. (Savstarpējā vērtēšana.) Pēc tam korektors un viņa "skolēns" apsēžas blakus un kļūdas pārrunā, izvērtē, vai tiešām labotam var ticēt. Ja netiek galā ar kādu situāciju, tad katrs darba pāris vienu reizi kā konsultantu drīkst pieaicināt skolotāju. Korektoram arī labošanas beigās jāuzraksta tā likumība, kas viņa „skolēnam” būtu jāatkarāto un jāiegaumē.

Tad katrs skolēns izvēlas sev literāro ekspertu, kurš lasīs un izvērtēs viņa darbu, brīvās līnijās ierakstot savus ieteikumus un papildinājumus par konkrēto domraksta tematu. Par literāro ekspertu nedrīkst būt tas skolēns, kurš jau konkrētajam darbam bijis par korektoru. Arī šie komentāri rakstāmi ar košas krāsas rakstāmo. Literārajam ekspertam izvērtēšanas beigās jāuzraksta savam „skolēnam”, kas darbā ir vislabāk izdevies,

viņaprāt.

Tad seko domraksta pārrakstīšanas daļa, ņemot vai neņemot vērā korektora un literārā eksperta ieteikto.

Tādējādi skolēni iejūtas gan rakstītāja, gan vērtētāja lomā un gūst pieredzi, lasot klasesbiedra domas par konkrēto tematu.

Bieži vien šādos darbos skolēni iegūst labākus vērtējumus, jo it īpaši raugās, lai par korektoru tiktu izvēlēts gramatiku labi pārzinošs klasesbiedrs. Tāpat ar šo darbu ir bijusi lielāka darbošanās, kas pilnveido gan rakstītprasmi, gan lasītprasmi. Šī darba forma mudina arī domāt par izlasāmu un glītāku rokrakstu, jo neizlasāms vārds ir kļūdainais vārds, un ne visi klasesbiedri centīsies „izboksterēt” neizlasāmu rokrakstu, tādējādi veidosies vairāk kļūdu.

Darba forma ir interesanta, un skolēniem patīk. Vismaz reizi pusgadā 7.-9. klasēs to cenšos ieviest, tādējādi dažādojot savas mācību metodes un rosinot skolēnu interesi par rakstīšanu.

**Madonas Valsts ģimnāzijas
latviešu valodas un literatūras skolotāja
Inga Ķimeniece**

Kā dzejas mācīšanos padarīt interesantu skolēniem

Septembris ir Dzeja dienu mēnesis, kad arī literatūras stundās vairāk stundu tiek veltīts dzejas tematikai, t.sk. tradicionāli jāmācās dzejoļi no galvas. Dzejas jautājumu apguve mūsdienīgu skolēniem, kas daudz laika pavadā tehnoloģiju pasaulē, kas aizvien mazāk lasa un daudz vairāk informāciju uztver vizuāli, raisa nepatiku, tāpēc skolotājam jābūt radošam un jāuzdrīkstas izmantot jaunas, mūsdienīgas un skolēniem interesantas metodes, tā radot interesi arī par, skolēnprāt, garlaicīgām lietām.

Piedāvāšu jau vairākkārt izmēģinātu metodi, kā skolēniem tradicionālo dzejoļu mācīšanos no galvas padarīt interesantāku, tā radot arī klases īpašo Dzejas dienu.

1.Dzejoļa izvēle

Dzejas izvēles nosacījumus skolotājs var variēt atbilstoši situācijai:

- apgūstot kāda dzejnieka daiļradi, uzdot skolēnam atrast un izvēlēties sev tuvu šī autora dzejoļi.
- noteikt dzejas tematiku, piemēram, “Es mīlu dzīvi”, “Rudens krāsainība”, atstājot dzejnieka un dzejas izvēli skolēnu ziņā. Ja noslēgumā tiks saņemts vērtējums, vajag norādīt arī dzejoļa apjomu (pantu, vārsmu skaitu).

2.Dzejoļa apguve

Skolēni dzejoļi mācās no galvas, runā to izteiksmīgi. Ja uzdevums tiek veikts pirmo reizi, jāpārrunā, kas ir izteiksmīga runa. Dzejoļa apguve notiek mājās.

3.Dzejas video veidošana

Lai skolēniem veidotos izpratne, kā veiksmīgāk filmēt video, ieteicams noskatīties kādu video veidošanas pamācību – daudz un dažādas atrodamas youtube.com. Tāpat ar skolēniem jāpārrunā, kādi ir laba video kvalitātes rādītāji – skaņa, attēla kvalitāte. Nozīmīga ir arī vides izvēle un darbības, lai viss būtu atbilstošs izvēlētajam dzejolim.

Dzejas video filmēšana notiek mācību stundās, izmantojot planšetes vai mobilo tālrunus. Skolēni strādā pāros – viens filmē, otrs runā dzejoļi, tad mainās vietām. Video tiek filmēts ārpus klases telpām, piemēram, parkā. Stundas noslēgumā gatavie video tiek iesūtīti skolotājam e-klasē.

4.Dzejas diena

Nākamajā literatūras stundā notiek dzejas video prezen-

tācijas. Pirms katra video skatīšanās ir autora sagatavots 2 – 3 min pieteikums, kurā atklāj gan dzejoļa autoru, gan dzejoļa nosaukumu, gan pamato dzejoļa izvēli, gan ieskicē sava video izveides principus.

Ļoti efektīvi šādai stundai, ja arī klases telpā tiek radīta atbilstoša noskaņa – tēja, cepumi, spilveni u.tml.

5.Pašvērtējums

Skolēni pēc video prezentācijām veic sava darba pašvērtējumu.

Pašvērtējums

Katru kritēriju vērtē 2 punktu robežās:

- 0 – vāji
1 – daļēji
2 – ļoti labi

Dzejoļa izvēle, prasme to pamatot	
Prasme izteiksmīgi norunāt dzejoļi	
Video kvalitāte (skaņa, attēls)	
Video noskaņas atbilstība izvēlētajam dzejolim	

Lai iegūtu gala vērtējumu, punktu kopsummu dāli ar 4!

Gala vērtējums

Ko nākamreiz darīšu savādāk:

6.Vērtēšana - vērtēšanas kritēriji atbilstoši tabulai.

Video kvalitāte kā kritērijs netiek ņemta vērā, jo skolēniem pieejamās filmēšanas ierīces (telefoni, planšetes) ir dažādas kvalitātes. Šo kritēriju izvērtē skolēni savā pašvērtējumā.

Video pieteikums (dzejoļa izvēle, izveiles pamatojums)	Minēts dzejoļa autors, nosaukums, dzejolis atbilst tēmai. Pamatojums loģisks, balstīts personīgā pieredzē, izmantoti literatūras jēdzieni.	3
	Minēts dzejoļa autors, nosaukums, dzejolis atbilst tēmai. Pamatojums vispārīgs, trūkst personīgās pieredzes, literatūras jēdzieni izmantoti maz.	2
	Minēts dzejoļa autors, nosaukums. Nepilnīgs vai neatbilstošs dzejoļa izveiles pamatojums. Neizmanto literatūras jēdzienus.	1
Dzejoļa izteiksmīga norunāšana	Dzejoļi runā no galvas, bez kļūdām. Izruna skaidra, runā pārliecināti, skaļi, runas temps atbilstošs, maina balsis intonācijas, lai izceltu teiktā jēgu.	4
	Dzejoļi runā no galvas, ir nelielas neprecizitātes. Izruna pamatā skaidra, runas temps atbilstošs, cenšas izmantot balsis intonācijas.	3
	Dzejoļi runā no galvas, ir nelielas neprecizitātes. Izruna pamatā skaidra, runa nedroša, temps sasteigts/pārāk gauss, runa monotona.	2
	Dzejoļi zina ļoti slikti, bieži kļūdas, aizmirst tekstu. Neskaidra izruna, vāji dzirdama, monotona runa.	1
Video (vietas izvēle, noskaņa)	Vietas izvēle un darbības pārdomātas, atbilstošas dzejoļa saturam. Izmantots radošs, interesants un daudzveidīgs risinājums.	3
	Vietas izvēle un darbības pārdomātas, atbilstošas dzejoļa saturam, bet video ir vienveidīgs, tam trūkst radošu risinājumu.	2
	Vietas izvēle pavirša, nav domāts par atbilstošu noskaņu.	1
Pašvērtējums (atbilstoši skolēnu pašvērtējumam)		0 – 2

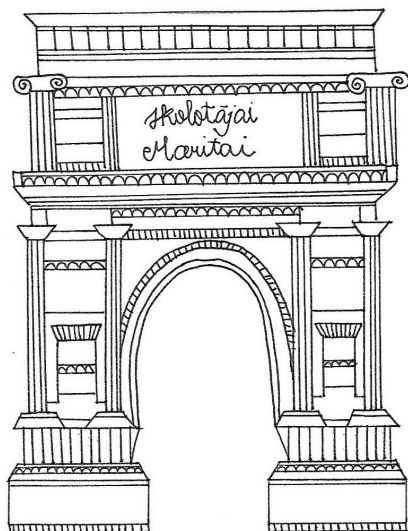
Vizualizācijas metodes izmantošana vēstures un kulturoloģijas stundās

Mēs dzīvojam mainīgā pasaulē, kurā notiek pārmaiņas gan politikā, ekonomikā, klimatiskajos apstākļos un, protams, tehnoloģijās. To attīstības ātrums pārspēj visu, ko cilvēce piedzīvousi iepriekšējās desmitgadēs. Visas šīs pārmaiņas būtiski attiecas uz izglītības procesu, jo to ietekmē visvairāk ir mainījies skolēns solā mums pretī. It kā tāds pats, tomēr nē. Skolēnu paaudzes nu jau mainās pa gadiem, līdz ar to mums nemitīgi jādomā, kā izmantot jaunās tehnoloģijas, lai neatpaliktu no saviem audzēkņiem, bet vienlaicīgi jādomā, kā kaut uz brīdi atgriezt viņus pie darbiņa ar roku, pie lasīšanas prasmju pilnveidošanas, pie prasmes saskatīt tekstā galveno. Interesanti ir tas, ka sarunās ar skolēniem nākas dzirdēt, ka viņi paši nemaz nav tik laimīgi par milzīgo tehnoloģiju vietu viņu dzīvē, īpaši, kad vēstures stundās runājam par vecāku un vecvecāku bērniību, kad bērni bija brīvāki, kad vecāki nespēja izkontrolēt katru soli, kad ar draugiem sarunājās un pavadīja daudz laika kopā.

Klasē mums pretī sēž ļoti daudz bērnu, kuri ir vizuālisti. To vajag izmantot, tāpēc vēlos dalīties tikai ar dažām metodēm, ko izmantoju, lai bērnus ieinteresētu un ļautu vieglāk izprast mācību vielu, kā arī mācītos vērtēt savu un klases biedru paveikto. Tas nebūs nekas jauns, bet kādam varbūt šī atkārtošana noderēs.

• Laiku pa laikam skolēniem dodu pavisam vienkāršu uzdevumu – **uzzīmēt paragrafu**. Nosacījumi veiksmīgai uzdevuma izpildei:

1. Jāizraugās tēma, kas nebūtu ļoti vienkārša, bet tajā pašā laikā tai ir jābūt viegli vizualizējamai. Piemēram, 10. klasē vēsturē pateicīga tēma ir *Jaunas sabiedrības veidošanās Eiropā pēc Rietumromas impērijas sabrukuma*.
2. Vispirms skolēniem ir uzmanīgi jāizlasa teksts, tad brīvā formā uz A5 formāta lapas jāuzzīmē tas, ko viņi ir sapratuši. Cenšos neteikt priekšā, ko es sagaidu no skolēniem.
3. Zīmējums var būt izpildīts ar krāsām vai parasto zīmuli, forma un kompozīcija brīva, drīkst zīmēt komiksu. Lielākā skolēnu daļa uzdevumu izpilda mācību stundas laikā.
4. Nākamajā stundā tiek noskaidrots, uz kādas bāzes veidojas jaunā sabiedrība (piemēram, kristietība, agrarizācija, laīņu valoda utt.), izmantojot skolēnu zīmējumus. Zīmējumi tiek sajaukti, lai katram priekšā būtu nevis savs, bet klases biedra zīmējums. Zīmējumā ir jāatzīmē, cik no kopīgi pārrunātā autors ir attēlojis savā darbā. Skolēni tiek aicināti ielikt vērtējumu, balstoties uz to, cik pilnīgi zīmējuma autors ir izpratis tēmu.
5. Visi zīmējumi tiek piestiprināti pie tāfeles un katrs skolēns atzīmē 3 zīmējumus, kuri viņam liekas vislabākie. Uzvarētāji saņem desmit balles. Pārējiem – vai nu ieskaitīts vai vērtējums (pēc izvēles).

6. Ar skolēniem pārrunājam, vai zīmēšana palīdzēja vai apgrūtināja tēmas izpratni. Gandrīz visi skolēni apgalvoja, ka uzdevuma izpilde palīdzēja izprast procesus Eiropā viduslaiku sākumā.

• Kulturoloģijas stundās mācāmie analizēt mākslinieku darbus pēc dažādiem kritērijiem, akcentu liekot uz prasmi saskatīt, kas attēlots darbā, kā arī uz emocionālo iespaidu, kādu darbs izraisa. 12. klases skolēni ierosināja, ka varētu pētīt ne tikai dažādu laikmetu mākslinieku darbus, bet radīt kaut ko paši. Veicamie uzdevumi:

1. Katrs skolēns mājās uz A4 lapas rada darbu, atļautas dažādas tehnikas (zīmulis, guaša, akvarelis, krītiņi, tuša), drīkst ietekmēties no zināmiem darbiem, bet jāpieliek klāt savu vērtību.
2. Klasē stundā darbi tiek izložēti, katrs skolēns analizē savu klases biedra darbu (var izmantot dažādus kritērijus).
3. Darba autors saņem savu darbu kopā ar klases biedra uzrakstīto, apraksta savu darbu (kāpēc tāda izvēle, ko centies parādīt, kādas tehnikas izmantojis, var

iesaistīties diskusijā ar vērtētāju).

4. Katrs skolēns nopelna 2 vērtējumus: par savu darbu un skaidrojumu, kā arī par cita skolēna darba analīzi.
 5. Skolas bibliotēkā iekārtojam nelielu izstādi ar interesantākajiem darbiem.
- Beidzot kādu tēmu kulturoloģijā, piemēram, *17. – 18. gadsimta kultūra, Sengrieķu kultūra u.c.*, kā viens ieskaits uzdevums var būt – uzzīmēt pastkartī no attiecīgā laikmeta.

Tās ir tikai dažas iespējas, kā padarīt krāsainākus mūsu stundas, vienlaicīgi rosinot skolēnus likt lietā iztēli, atklāt savus talantus, iedziļināties attiecīgajā tēmā. Esmu pārliecinājusies, ka skolēni arvien labprātāk pilda šādus uzdevumus, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, kad nereti nācās saskarties ar lielu neizpratni, kāpēc kaut kas tāds būtu jādara.

**Madonas Valsts ģimnāzijas
vēstures un kulturoloģijas skolotāja
Marita Kazakeviča**

Izstādes apmeklējums vizuālās mākslas stundās

Tēmas **“Fragments un veselums. Mākslas darbs kolekcijā”** ietvaros 06.11.2018. Madonas Valsts ģimnāzijas 9.a klases skolēni ar vizuālās mākslas skolotāju devās uz Madonas Novadpētniecības un mākslas muzeju apskatīt Kristiana Brektes un Modra Svilāna izstādi “Helios”. Izstādes apskatei un analīzei tika veltītas 2 mācību stundas – 06.11.2018. – muzeja apmeklējums, darba lapu pildīšana, 13.11.2018. – recenzijas rakstīšana.

Izstāde “Helios” Madonas novadpētniecības un mākslas muzeja izstāžu zālēs

Muzeja apmeklējums aizsākās ar skolotājas stāstījumu par K.Brekti un M.Svilānu, autoru iecienītām vizuālās mākslas tehnikām, mākslas darbu tematiku, kā arī par īpašo tehniku, kas izmantota izstādē – ***sologrāfiju**.

Skolēniem tika izdalītas darba lapas un sākās patstāvīga izstādes apskate. Apskatot izstādi, 9.a klases audzēkņiem bija jāuzzina vairāk par izstādes ideju, norises laiku, māksliniekiem, apskatāmajām vizuālās mākslas tehnikām. Izstādes apmeklējuma nobeigumā tika savāktas aizpildītās darba lapas un skolēni informēti par nākošās mācību stundas darbu – recenzija par izstādi “Helios”.

Nākošajā mācību stundā skolēni tika iepazīstināti ar recenzijas rakstīšanas nosacījumiem, tika izdalītas iepriekš aizpildītās darba lapas un materiāli rakstīšanai. Darba procesā, papildus informācijas gūšanai, varēja izmantot mobilo tālruni ar interneta pieslēgumu. Stundas beigās recenzija bija jānodod, skolēnu darbs tika novērtēts 10 balļu sistēmā. Ieskatam, **recenzijas paraugs**.

“Madonas Novadpētniecības un mākslas muzejā no 27. oktobra līdz 2. decembrim ir iespēja apskatīt

izstādi “Helios”.

Šo izstādi pārstāv divi mākslinieki – Kristians Brekte un Modris Svilāns. Kristians Brekte dzimis 1981.gada 25.maijā, Rīgā un ieguvis scenogrāfa izglītību Latvijas mākslas akadēmijā, 2009. gadā ieguvis arī humanitāro zinātņu maģistra grāds scenogrāfijā. Mākslinieks bijis scenogrāfs vairākos Latvijas teātros – Dailē teātrī, Jaunajā Rīgas teātrī, Liepājas teātrī. Kristians Brekte glezno, fotografē, veido skulptūras. Modris Svilāns dzimis 1979. gadā, absolvējis Latvijas mākslas akadēmiju, kur studējis metāla mākslu, metāla dizainu.

Izstādē “Helios” var aplūkot darbus, kas veidoti, izmantojot sologrāfiju. Šeit var redzēt unikālas fotogrāfijas, kurās attēlotas baznīcas, kapsētas, krusti. Šajā izstādē mākslinieki pauž idejas par dzīvību un nāvi, reliģiju, atspoguļotas arī bailes un neērtas sajūtas.

Man šī izstāde patika. Ļoti aizrāva veids, kā darbi veidoti. Tas parādīja, ka māksla var izpausties dažādos veidos. Varētu būt, ka kāds, apskatot izstādi, jūtas neērti, bet es jutos mierīgi, droši. Bailes, apskatot izstādi, varētu rasties tur attēloto sižetu (kapsētas, krusti, pamestas baznīcas) dēļ, bet, manuprāt, izmantojot ***“pinhole”** tehniku, iegūti skaisti mākslas darbi – fotogrāfijas, kas sniedz īpašu noskaņu.

Šī izstāde, manuprāt, piemērota pieaugušo auditorijai, kā arī jauniešiem, kam patīk māksla.

Izstādes autoriem novēlu veiksmi un panākumus mākslas jomā !”

(recenzijas autore – Madonas Valsts ģimnāzijas 9.a klases skolniece Daniela Dzene)

Jēdzienu skaidrojums :

- **sologrāfija** – Sologrāfija ir māksliniecisks princips, kad ar saules stariem kadrā tiek iededzināts attēls un, lai to izdarītu, ir nepieciešama **pinhole** kamera (*pieejams: <https://lofficielbaltics.com/lv/ieraksti/kultura/intervija-ar-makslas-zinatnieci-un-kuratori-augusti-petri>*).
- **“pinhole” kamera** – **Pinhole** kamera ir viens no vienkāršākajiem fotoaparātu modeļiem, kuram nav nepieciešamas lēcas. Pa nelielu caurumiņu cieši noslēgtas kastes galā ieplūdušā gaisma projicē attēlu uz kastē ievietota fotopapīra. Pēc zināma laika tiek iegūta attēla projekcija uz fotopapīra, kuru pēc tam iespējams attīstīt (*pieejams: <https://www.fizmix.lv/eksperimenti/eksperimenti-pamatskola-gaisma/pinhole-kamera-1>*).

**Madonas Valsts ģimnāzijas
vizuālās mākslas skolotāja
Zane Beģe - Begge**

Tekstiltehniku apguves veidi mājturībā un tehnoloģijās (ar izvēli tekstila tehnoloģijās)

Mājturības un tehnoloģiju (ar izvēli tekstila tehnoloģijās) mācību paraugprogramma paredz dažādu tēmu, tekstiltehniku apguvi – adīšana, tamborēšana, aušana, šūšana, kombinētie darbi. Tēmas ietvaros skolotāja var izvēlēties un izlemt, kāds izstrādājums tiks veidots tēmas noslēgumā, kāds būs tēmām paredzētais stundu sadalījums mācību gadā, semestrī.

Tekstiltehniku apguvē iespējams izmantot alternatīvus materiālus un ierastās tehnoloģijas aizstāt ar jaunām. Piemēram, tēmu “Aušana” (8.klasē) apgūstot, iespējams ne tikai aust, piemēram, jostu (celaine) vai apgūt minigobelēna veidošanas principus, bet arī iespējams aust no pērlēm, darba procesā iekļaujot arī kompozīcijas un latvju rakstu apguvi. Visbiežāk šādā tehnikā tiek veidotas rokassprādzes, un iecienīts motīvs rokassprādzu kompozīcijā ir latvju raksti.

2017./2018.m.g. 2.semestrī Madonas Valsts ģimnāzijas 8.a klase iepazīs ar aušanas pamatiem, kā arī veica pirmo darba posmu – izstrādāja 5 rokassprādzu skices (vērtējums – i, ni), kas bija jārealizē 2018./2019.m.g. 1.semestrī. Turpmākā darba gaitā tēma tika aizstāta ar citu (tēma “Kombinētie darbi”). Tika gatavoti dekorī – lielformāta sapņu ķērāji – Madonas Valsts ģimnāzijas rīkotajam koru sadziedāšanās pasākumam “No Gaiziņa Latviju redzot” (03.05.2018.).

Dekorus veidojot, skolnieces izmantoja zināšanas par materiālu saskaņu, kompozīciju, ritmu, kā arī veidoja unikālu, zirnekļa tīklam līdzīgu “audumu”. Darbs tika veikts ar lielu atbildību, rūpīgi un pārdomāti, un darba rezultāts, pagatavotie dekorī – sapņu ķērāji – rotāja Gaiziņkalna apkārtni 03.05.2018., kopienas centra “Baltā ūdensroze” “Baltās istabas” atklāšanas pasākumu 01.06.2018., kā arī joprojām tiek izmantoti ģimnāzijas pasākumos kā dekorī, aksesuāri un rekvizīti.

Praktiskā darba mērķis : gūt ieskatu tēmā “Kombinētie darbi”.

Praktiskā darba uzdevumi :

- Sagatavot dekorīem (sapņu ķērāji) nepieciešamos materiālus – auduma strēmeles, mežģīnes, diegus.
- Notinot vingrošanas riņķi ar auduma strē-

melēm, veidot dekora pamatni.

- Praktisko darbu veidojot, parādīt mājturībā un tehnoloģijās gūtās zināšanas par materiālu saskaņu, kompozīciju.
- Praktisko darbu veidot kvalitatīvu, izturīgu, ar dekoram nepieciešamajām aizdarēm.

Praktiskajam darbam paredzētais laiks : 6 mācību stundas.

Darbam nepieciešamie materiāli:

- Dažādu izmēru vingrošanas riņķi.
- Auduma strēmeles.
- Virves, striķi, rupji linu diegi.
- Mežģīnes.
- Līmes pistole, līmes stienīši.
- Šķēres.

Praktiskā darba pielietojums : lielformāta sapņu ķērāji izmantojami kā dekors iekštelpās, skatlogos, dabā.

Praktiskā darba vērtējums: 10 balles.

Dekorī – lielformāta sapņu ķērāji – Madonas Valsts ģimnāzijas rīkotajā pasākumā “No Gaiziņa Latviju redzot”

**Madonas Valsts ģimnāzijas
mājturības un tehnoloģiju skolotāja
Zane Beģe - Begge**

Izdevumu sagatavoja: Madonas Valsts ģimnāzijas izglītības metodiķe **Kristīne Lukaševica** (mob.26461330) un Madonas Valsts ģimnāzijas Humanitāro un sociālo zinātņu metodiskā grupa, Kultūrizglītības un sporta metodiskā grupa

Datorsalikums: Kristīne Lukaševica